

Тема: Прийменник як службова частина мови. Прийменник як засіб зв'язку слів у словосполученні.

Мета: Поглибити знання учнів про службові частини мови, зокрема, закріпити уявлення про особливості прийменника як частини мови;

формувати в школярів уміння розпізнавати прийменники в реченні, відрізняти їх від префіксів, виробити відповідні правописні вміння і навички; розвивати навички роботи з мовним матеріалом;

виховувати в учнів мовленнєву культуру, поважне ставлення до свого здоров'я.

Тип уроку: комбінований

Обладнання: Підручник, таблиця, комп'ютер, мультимедійний проектор, слайдова презентація,

Методи і прийоми: фронтальна бесіда, робота у групах, колективна робота,

інтерактивні методи

Міжпредметні зв'язки: література, основи здоров'я.

Епіграф до уроку:

Дев'ять десятих нашого щастя
залежить від здоров'я.

А.Шопенгауер

Хід уроку

I. Організаційний момент.

- Доброго дня, діти!

- Як самопочуття? Не дивуйтеся. Я повинна знати, як ви себе почуваєте, бо в народі кажуть: «Краще гарний настрій, ніж солодкий пиріг», а буде гарний настрій, то буде й успіх у ваших справах. Тож - посміхніться!

Самоперевірка правильного сидіння за партами.

II. Мотивація навчальної діяльності школярів.

- Сьогодні ми продовжимо вивчення теми «Частини мови» і поглибимо знання про службову частину – прийменник. Але почнемо ми зовсім з

іншого. У мене в руках – річ, яка необхідна кожній людині, ця річ – найцінніша у світі, її не купиш ні за які гроші. Як ви думаєте – що це?

Так, це – здоров'я. "З'їдайте по яблуку щодня і ви забудете про лікарів", - переконані в Англії

Безсумнівно, король фруктів - яблуко обов'язково має бути в раціоні кожної людини. І не тільки тому, що це смачно! Яблука містять стільки поживних речовин, які здатні підтримувати наше тіло в тонусі, допомагати при лікуванні деяких захворювань і, звичайно ж, допомагати у боротьбі за ідеальну фігуру.

1. Інтерактивний метод «Асоціативний куц».

Які асоціації виникають у вас зі словом здоров'я? (Малюємо на дошці. Очікувані результати: режим дня, ранкова зарядка, здоровий сон, відмова від шкідливих звичок, правильне харчування...)

2. Інтерактивний метод «Мозковий штурм».

- А хто повинен піклуватися про ваше здоров'я?

Учитель записує всі ідеї й виділяє головну.

Я сам;

Батьки;

Учитель;

Держава;

Лікар.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

Відтворення й узагальнення понять і засвоєння відповідної системи знань:

1) Вправа «Незакінчене речення».

1. Наука, яка вивчає частини мови, називається...

2. В українській мові є... частин мови.

3. Самостійні частини мови відрізняються від службових тим, що...

5. У реченні службові частини мови служать для...

6. Я знаю, що прийменник – це частина мови, яка...

2) Метод “ПРЕС”

Прочитати епіграф до уроку, пояснити його значення, визначити загальну кількість слів у ньому та підкреслити всі члени речення.

Бесіда

✂ Давайте ж згадаємо, що таке прислівник?

(Прислівник — це незмінна самостійна частина мови, що виражає ознаку дії, стан предмета або ознаку якості і відповідає на питання як? де? звідки? наскільки? якою мірою?)

✂ Приведіть приклад прислівника. (надто повільний, повернути праворуч, тепло, добре, важче, по-братськи, по-моєму).

✂ Скільки самостійних частин мов в українській мові? Назвіть їх. (шість: іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово і прислівник).

✂ За якою ознакою частини мови поділяються на самостійні та службові? (Самостійні частини мови виступають членами речення, а службові частини мови членами речення не виступають і виконують тільки граматичну роль у поєднанні з самостійними частинами мови).

✂ Скільки в українській мові службових частин мови? Назвіть їх. (прийменник, частка і сполучник).

(Відповідь учнів)

III. Оголошення теми та мети уроку. Сьогодні ми починаємо вивчати службові частини мови. Для того, щоб дізнатися, яку саме частину мови, вам потрібно відгадати загадку.

1. Розгадування загадки.

Я така частина мови,

Що належить до службових.

Я буваю лиш одним:

Похідним непохідним.

Задля, посеред, крім, в, під, на, за

І для мене це знаменно,

Що всі звуть мене... (прийменник).

IV. Сприйняття й засвоєння учнями навчального матеріалу.

1. Лінгвістичне дослідження.

Прочитати текст. Яка його тема? Ідея? Виписати прийменники разом із словами, до яких вони належать.

У кожного з нас є три вірних помічники: свіже повітря, сонце і вода. Вони допомагають стати менш залежними від примх погоди, захищають від застуди та грипу. Процедури оздоровлення за допомогою повітря, сонця і води називають загартовуванням. До процедур загартовування належать повітряні і сонячні ванни, умивання та обливання холодною водою, ходіння босоніж тощо.

При яких самотійних частинах мови стоять прийменники?

Якою є їх роль у реченні?

2. Робота з теоретичним матеріалом підручника.

3. Слово учителя: **Презентація**

Прийменники разом із відмінковими формами іменників, числівників, займенників можуть виражати різні відношення:

ВІДНОШЕННЯ ПРИЙМЕННИК ПРИКЛАДИ

Місце або напрямок дії (просторові) до, від, у, біля, за, по, посеред, край, поміж, довкола, поза йшов до лікарні, біля неї, від села до міста, край озера, за горою

Час дії (часові) від, до, на, з, о, після, через, упродовж упродовж двох годин, о сьомій, після уроку

Мети за, на, для, задля, заради, в ім'я заради матері, в ім'я Батьківщини, на роботу

Причини з, від (од), завдяки, у зв'язку, з нагоди, через, зважаючи на відсутній через хворобу, у зв'язку з переводом, з нагоди Дня учителя

Допустові незважаючи на, всупереч незважаючи на дощ, всепереч негараздам

Умови за умови, у випадку, при, без за умови виконання, у випадку програву

Об'єктні про, за, зі(із) про неї, із її сестрою, за красивого юнака

Означальні без, з, в(у) чашка з щербиною, кіт без хвоста, тоне у воді

4. Практичне завдання:

1) Навести власні приклади різних відношень, які виражають прийменники разом із відмінковими формами.

2) З двома-трьома словосполученнями скласти речення.

5. Робота біля дошки.

Переписати речення , на місці крапок вставляючи прийменники

Немає подяки...даремну працю. Заздрісний ...чужого щастя сохне. Не той ворог , що ... тобою , а той, що спиною. Зубів не точи базарні калачі. Наморочився ... самих вух. Дурний язик...розуму біжить. зими льоду не випросиш у куми.

Для довідок: За. Від. Перед. за. На. До. Попереду. Посеред.

ФІЗКУЛЬТХВИЛИНКА №1

6. Колективна робота за таблицею.

1) Розглянути таблицю №2 "Прийменники й відмінки

ВІДМІНКИ ПРИЙМЕННИКИ

ПРИКЛАДИ

Родовий Без, біля, від, для, до, з-за, з-під, проти, за, між, в (у), з коло
Без даху, біля дверей, від сестри, до батьків, з-під землі

Давальний Завдяки, всупереч, вслід, навперейми, навздогін, наперекір,
назустріч Завдяки їй, вслід йому, наперекір погоді, назустріч сонцю

Знахідний Над, під, перед, поза, за, на, між, об, по Під ранок, перед
себе, об стіл, з відро

Орудний Над, під, перед, поза, з, за, між Під кущем, перед хатою, з
учнями

Місцевий На, по, в (у) По дорозі, у місці, в озері, на волі

Висновок: Прийменник може вживатися з формою одного, двох та трьох відмінків. Прийменники не вживаються з Н.в. і К.в. Лише з прийменниками вживається М.в.

Вправа 447.

Ти редактор

Прочитати народні вислови . Списати , вставляючи замість крапок прийменники (префікси) і у або в.

- 1) ... господарстві, як млині : ... се щось туркоче. 2) ... дощ хату не покривають , а ... погоду й так не капає.3) Він ані воді нетоне, ані огні не згорить .4)Два борсуки одній норі неживуться.5) Краще латанім, ніж хапанім.6) Гуде , немов чотири вітри ... лісі.

2) Візьмімо три слова: книга, лежати, стіл. Спробуймо за допомогою прийменників поєднати ці

3) слова у речення, надавши їм різних просторових значень.

4) Книга лежить на столі.

5) Книга лежить у столі.

6) Книга лежить під столом.

7) Книга лежить за столом.Книга лежить біля столу.

8) Книга лежить перед столом

2. «Відреставруй» речення.

• «Відреставрувати» речення, вставивши до них необхідні за змістом прийменники.

1. Голими руками не битись ворогами.

2.____ народ і волю віддамо життя і долю.

3. _____ гетьмана і військо гине.

4. булави треба й голови.

5. Хто _____ мечем прийшов, той меча і загине.

Для довідок: з, за, без, до, з, від.

Утвори словосполучення.

• З поданих пар слів утворити словосполучення, додавши потрібні за змістом прийменники.

Визначити відмінки іменних частин мови, з якими вживаються прийменники.

Відповісти, лист.

Танцювати, музика.

Турбуватися, брат.

Працювати, поле.

Сумувати, минуле.

-Не забувати, головне.

v. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Інтерактивний метод «Мікрофон».

Теми для обговорення:

1. «Прийменник як службова частина мови»,

2. «Найцінніше у людини – здоров'я»:

V. Підведення підсумків. Рефлексія.

Учні мають письмово закінчити речення:

Сьогодні на уроці я дізнався (лась), що...

Набуті знання мені знадобляться, щоб...

Найбільше на уроці мені сподобалось...

Мій настрій після уроку...

VI. Домашнє завдання:

1. Вивчити теоретичний матеріал підручника.

2. Підготувати усний твір про необхідність збереження власного здоров'я, використовуючи прийменники різних типів відношень.

3. Завдання на вибір:

Виписати текст на 5-6 речень із газети або журналу на тему «Що потрібно знати про здоровий спосіб життя».

Скласти твір-мініатюру на тему: «Мій режим дня» або «Як про